

Готите и старогерманското културно-историческо присъствие по българските земи
Първо издание, българска

© БАЛКАНМЕДИА, София 2003 г.

www.balkanmediaacademy.bg

Съставител

Akad. г-р Росен Милев

Редактори

г-р Валентин Христов,

Павлина Паракевова

Худ. концепция

Akad. г-р Росен Милев

Изданието е осъществено с подкрепата на
Посолството на Кралство Норвегия в София

Die Goten und die altgermanische kultur-historische Präsenz in den bulgarischen Landen
Erste Ausgabe, Bulgarien

© BALKANMEDIA, Sofia 2003

www.balkanmediaacademy.bg

Herausgeber : *Acad. Dr. Rossen Milev*

Redaktion :

Dr. Valentin Hristov

Pavlina Parashkevova

Design conception: *Acad. Dr. Rossen Milev*

На корицата: Готска фибула, Нове (V в.)

On the cover: Gothic fibula, Novae (5th century)

Опечатано в България

Printed in Bulgaria

ISSN 0861-5047

CHRONOLOGY

A MILLENIUM OF OLD-GERMAN PRESENCE IN THE BULGARIAN LANDS

(1st century B.C. – 9th century A.D.)

1st century B.C. – The German people of Cimbri passed through and eventually settled partly on present-day Bulgarian lands, developing contacts and interrelations with the local Thracian population (the „Gundesdruckkessel“, Thracian-and-German cauldron from the town of Bormose, Denmark)

1st century A.D. – Parts of the Western German people of Sugambri have settled for at least 100 years on the lands around the town of Montana – the so-called Sugambrian unit, part of the military and political structure of the corresponding Roman province.

2nd century – Old-German veterans and active officers and soldiers settled in other towns of Thrace and Moesia

235-238 – Roman Emperor is Maximinus – a Thracian Goth with Alanian mother

238 – Goths' attacks on the provinces south of Danube grew in number

250/251 – Lead by Kniva, Goths invaded the lands south of Danube. In 250, they conquered Philippopolis for a short time. In 251 Emperor Decius was defeated and killed near Abritus (not far from today's town of Razgrad).

269 – Emperor Claudius II, called Gothicus, defeated Goths twice: once near the town of Niš and once in Southern Rhodope Mountains, after which near 320, 000 Goths settled on Bulgarian lands. This was the first mention of the name „Goths“ in historical chronicles.

276-282 – Under the rule of Emperor Probius, over 100 000 Basterns, Gepids and other German peoples settled on present-day Bulgarian lands.

323-337 – In 323, over 300,000 Visigoths were settled in Moesia and Thrace by Emperor Constantine the Great, who erected the so-called ripa Gothica, along the south banks of Danube: a system of fortifications and administrative centers to guard and strengthen Roman power in the province.

348 – Visigoths Christians, lead by their spiritual and secular leader bishop Wulfila (Ulpilas), settled in Moesia, where Wulfila (Ulpilas) translated the Bible in the first post-Antique European language – Gothic. For that purpose, Wulfila (Ulpilas) invented the Goths alphabet – the first one created to honour and glorify the Christian faith.

376 – As a result of the Hun pressure from the East, Goth peoples left their lands seeking for protection from the Roman Empire, south of Danube.

This was the beginning of the Great Migration of Peoples. Visigoths (Terwings), lead by Fritigern, crossed the Danube and settled in Thrace with the permission of Emperor Valentius. Ostrogoths (Greutungs), lead by Alateus and Safrak, also crossed the Danube and settled in present-day North Bulgaria, without the Emperor's permission.

376-382 – Goths' rebellion against Roman power.

378 – Battle against Goths near Adrianopolis. Emperor Valentius was killed.

378/382 – Goths the real rulers of the Balkan parts of the Empire.

382 – Emperor Theodosius I achieved a peaceful agreement with the Goths, which gave the latter a new status of settlers-foederati, instead of settlers-dediticii, as in previous cases.

391 – Alaric I (later conqueror of Rome) elected king of the Visigoths in Thrace

395 – Alaric I left today's Bulgarian lands and headed for Rome together with his troops

400 – Danubian Goths lead by Gainas conquered Constantinople, although for a short period

410 – The Goths of Alaric I conquered Rome

454 – Ostrogoths lead by Triarius settled in Thrace

473 – Theoderic Strabo, son of Triarius, was elected king of the Ostrogoths, in Thrace

474 – Theoderic Tudmirson (known later as Theoderic the Great and elected king of other Ostrogoths, who came from Pannonia) settled in present-day Macedonia. According to other sources, Theoderic the Great, known in German mythology as Dietrich von Bern and in Norwegian – as Tidric, was elected king even back in 471.

475 – Theoderic the Great left Macedonia and chose Novae (present-day Svishtov) for his capital.

488 – Theoderic the Great left Novae and headed for Ravenna. A large part of Danubian Goths (also called Goths minores or Moesian Goths) remained on present-day Bulgarian lands under the rule of Bessas, Vitalian and other rulers.

6th century – During his quests for the conquering of the Ostrogoths Kingdom in Italy (535-555), the Byzantine Emperor Justinian I used the forces of Thracian and Moesian Goths. Jordanes, the Goths historian who was the first to write the history of his people, the so-called Gethica (after the revision of the correspondent prime source – a work of the Roman historian Cassiodorus from the court of Theodoric the Great) came also from Moesia.

After the Byzantine chronicler Theofilactus Symocathianus: Celebration of the Patron holiday of St. Luppos (eventually Wulfila) in Novae (Svishtov) on August 23: Peter, brother of Emperor Mauricius (582-601), visited the town on the eve of the holiday.

After the Byzantine chronicler Procopius Cessarianus: Peaceful interrelations and integration of the Goths and the newcomers Slavs south of Danube.

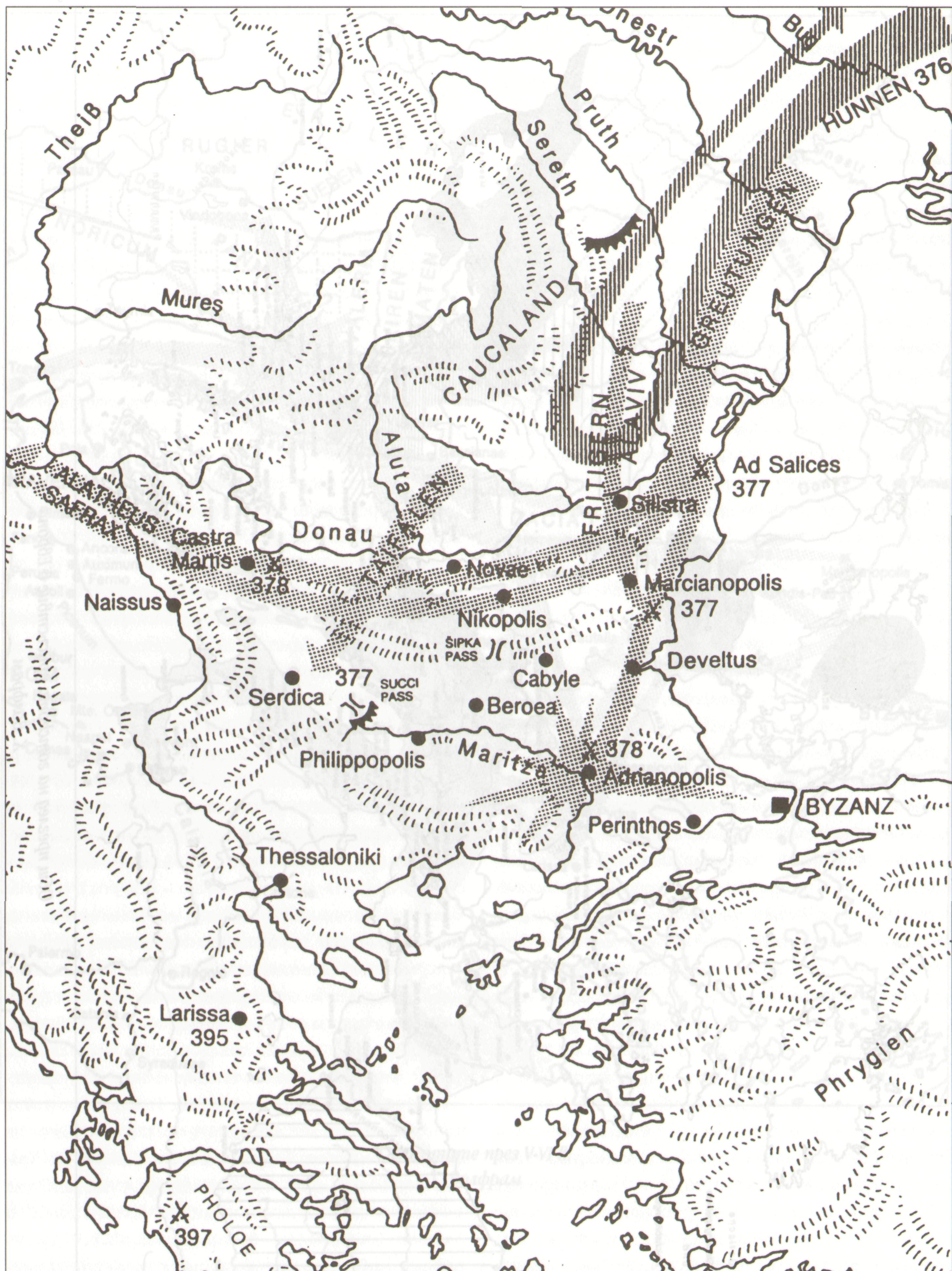
7th/8th century – Goths' contribution to the development and government of the Slav-Bulgarian state, also visible from the names of some of its rulers such as Teleric (768-777). Assumptions of „Goths touch“ in Madara horseman as well.

9th century – The frank chronicler Walahfrid Strabo mentioned about Christian holy mass in Goth language in the lands along Danube delta (then part of the Slav-Bulgarian state).

According to the life chronicle of St. Cyril and his mission to Krim (until the 10th century there was a Goth Eparchy here), he discovered a Gospel and a psalm-book in the town of Herson, written in „Rosh“ (eventually Goth) letters, and a man who taught him to read these.

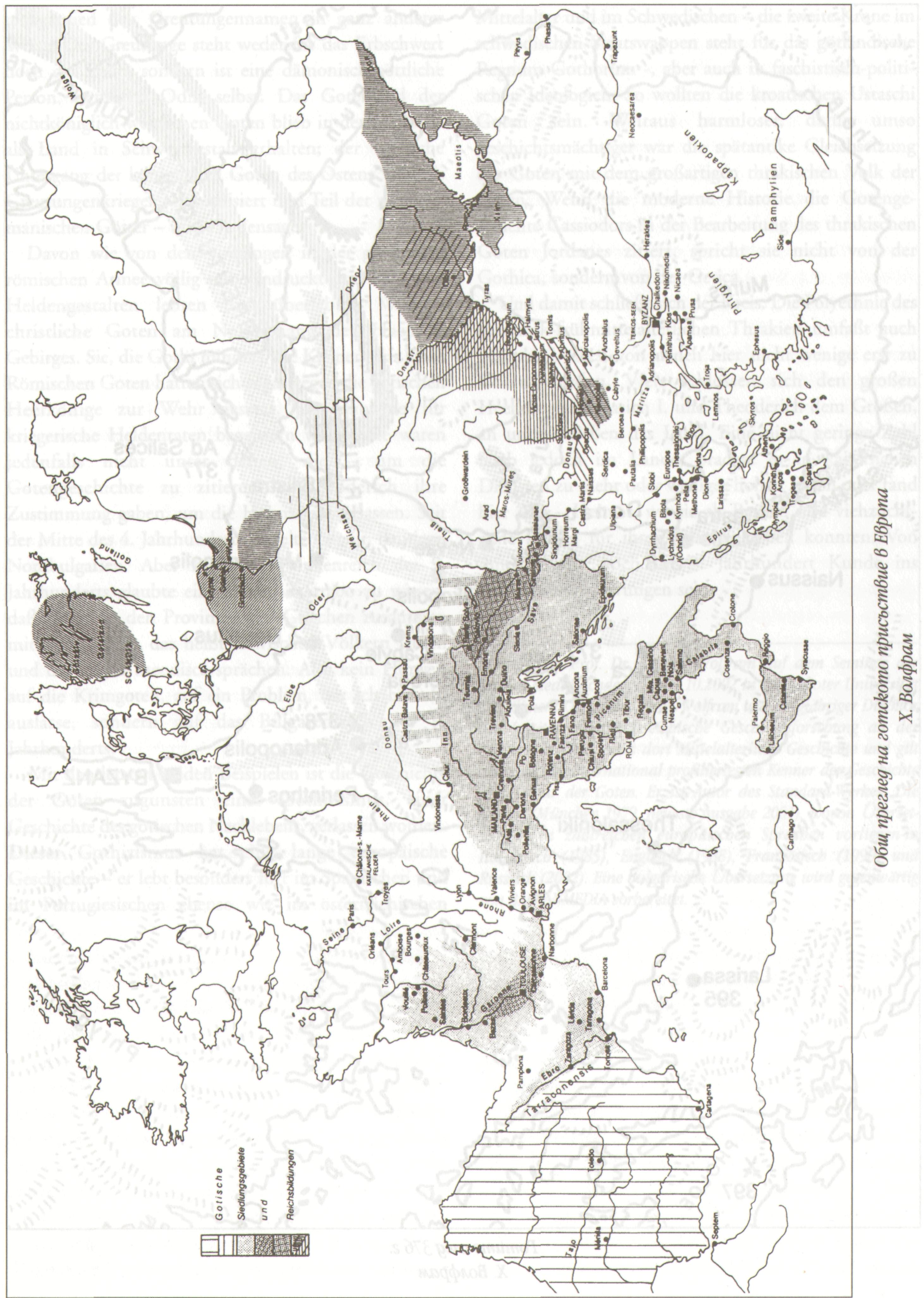
10th century – In the same regions of Bulgaria, inhabited by Wulfila's Arians, and in a similar social context with peaceful messages, there emerged the Christian doctrine and movement of Bogomils.

Prepared by
Rossen Milev

Готите след 376 г.

Х. Волфрам

Общ преглед на готското присъствие в Европа

Х. Волфрам

Остготите през V-VI в.

X. Волфрам

ГОТИТЕ И ВУЛФИЛА В БЪЛГАРСКАТА ХУМАНИТАРИСТИКА

Светлозар Елдъров

Целта на настоящото съобщение е, без да претендира за изчерпателност, да направи кратък обзор на онова, което различните направления на българската хуманистаристика са оставили в наследство за готите изобщо, и в частност за тяхното присъствие по българските земи. Задачата не е толкова трудна, колкото изглежда на пръв поглед, тъй като проблемът досега не се радва на особен научен интерес от страна на различните клонове на хуманистарното познание.

Любознателният читател в България в последната четвърт на XIX в. и първата половина на XX в. е имал възможност да си създаде известна, макар и повърхностна представа за готите, за тяхната роля във Великото преселение на народите и за мисионерската и книжовната дейност на епископ Вулфил от популярните трудове на различни европейски автори, превеждани тогава у нас. Едно обобщение на тази информация може да се намери в тритомния енциклопедичен речник на Лука Касъров, издаден през 1899-1907 г., който в четири сравнително обширни статии дава най-важните сведения за готите, а за Вулфил не пропуска да изтъкне, че е живял над три десетилетия „в Долна Мизия, в полите на Стара планина“ (1).

Първи сред българските хуманисти на готската тематика обръщат внимание езиковедите. През 1908 г. Стефан Младенов публикува студия за старогерманските елементи в славянските езици, която две години по-късно разширява до размерите на монография (2). В нея известният български езиковед и писател подлага на задълбочен анализ онези над 200 думи, които сравнителната лингвистика тогава смята за готски или изобщо за старогермански заемки в славянските езици. Стефан Младенов приема за безспорни само 22 думи, като блюдо, буква, крал, княз, хижа, шлем, чужд. За разлика от други видни слависти от ранга на Ягич и Миклошич например, Младенов отрича, че в славянската християнска терминология съществуват заемки от старогермански език.

През 20-те и 30-те години на XX в. лекции по готски език за студентите германисти от Софийския университет чете проф. Константин Гъльбов. През 1939 г. той издава готска граматика от близо 300 страници (3). Малката историческа справка за готите и Вулфил в увода, ако не е заимствана от енциклопедичния речник на Касъров, не дава и повече информация от него.

До публикуването през 1926 г. в Известията на Българския археологически институт на студията на Такенберг за германските находки в България (4), никой от българските археолози не засвидетелства професионален интерес към „готския проб-

лем“. Вероятно под нейно влияние през 1934 г. Иван Велков започва разконку край с. Садовец, Плевенски окръг, където открива две укрепени селища от VI в., монети, оръжия и други находки, сред които характерните фибули, свързани със старогерманските племена. Иван Велков е категоричен, че обитателите и защитниците на крепостта са били готски федерати на Източноримската империя, а въображението му гори рисува „упоритата борба“ с аварите, която се е разиграла по крепостните стени по времето на император Маврикий (5).

През 1937 г. разконките при Садовец са подновени с още по-голям размах от българско-германска експедиция, финансирана от Германския археологически институт. Ръководител от българска страна отново е Иван Велков, а от германска – Герхард Берзу, бивш директор на Римско-германската археологическа комисия във Франкфурт на Майн. Работата на експедицията предизвиква голям интерес в световната научна общност и разконките са посетени от виенския професор Рудолф Егер, гамския архитект Диете, английския археолог Крауфорд и румънския професор Нестор. Откритите монети, оръжия, фибули и керамика са обработени и консервириани в лабораторията в Майнц, след което са върнати за съхранение в Археологическия музей в София. Няколко години по-късно Иван Велков ще напише, че разконките при Садовец са били „една школа, едно училище“ за българските археолози (6). Самият той на няколко пъти публикува резултатите от разконките, като при това не подлага на съмнение готския произход на находките (7).

В сравнение с езиковедите и археолозите, интересът на историците към готското присъствие по българските земи е много по-скромен. Не успява да ги провокира дори професорът от историко-филологическия факултет Димитър Дечев, който през 1926 г. публикува студията „Източногерманският произход на българското народностно име“ (8). В нея изтъкнатият учен и бъдещ академик „без всяко колебание“, както сам заявява, извежда етнонима „българин“ от старогерманското лично име „Булгар“, регистрирано в изворите от VII-IX в., кое то има индоевропейски корен със значение „надувам се, разсърдявам се, боря се“. Тази хипотеза не придобива популярност, не на последно място и заради това, че Димитър Дечев смята пра-българите за преку потомци на Атиловите хуни – нещо, което повечето от историците не приемат.

Българските историци наистина имат сериозни основания да бъдат крайно предпазливи спрямо готската тематика. Още през 1910 г. Ганчо Ценов, известен любител историк с крайно объркани представи и понятия, но с големи претенции и завидна продуктивност, публикува обемисто съчине-

ние, с което се опитва да свърже прихода на българите и началото на българската държавност и църква с готите (9). Според него траки, скити, келти, хуни, готи и почти всички други етноними, познати от историята на нашите земи, са идентични с българите и всъщност са различни названия от различни епохи на един и същи народ. При такава постановка за автора никак не е трудно да заключи, че българите са готи, които пък били стари келти и даки, т.е. скити; че българският политически живот започва тогава, когато започва политическият живот на скитите и готите; че готското покръстване в действителност е българското покръстване, а готският превод на Библията е българският превод; че Кирил и Методий не са реални личности, а легендарни персонажи, чийто промотар е епископ Вулфил.

„Преводачът на Свешеното писание на български и главен основател на българската църква е Улфил, комуто от септември е дадено името Кирил“ (10). Тези и други подобни твърдения, с които изобилства съчинението на Г. Ценов, представят готската тематика в такъв изопачен и карикатурен вид, че никой сериозен историк не би си и помислил да се доближи до него.

Това вероятно важи и за историците на Късната античност, които също не отелят достатъчно внимание на тази тема.

Наистина, през 30-те години започват да се превеждат източниците от тази епоха и конкретно автори като Йорданес или Прокопий Кесарийски, но готите и готското присъствие по българските земи някак си се разтварят, обезличават и в крайна сметка изопачават в обобщаващите понятия „варвари“ и „варварски нашествия“ (11).

Най-малко внимание на „готския проблем“ в периода до налагането на комунистическия режим са отделили българският църковни историци и богослови. Въпреки че написват няколко студии и дори една монография за разпространението на християнството по българските земи преди покръстването при княз Борис, те споменават Вулфил само епизодично, като един от отмъчените от събора в Аквилея (381) ариански епископи. Нито дума за неговия превод на Библията на готски език с готска азбука, нито ред за мисионерската му дейност сред готите на юг и на север от Дунава (12).

Още по-оглушително е мълчанието в общите лекционни курсове, учебници и учебни помагала за студентите от Богословския факултет на Софийския университет и питомците на духовните семинари в София и Пловдив, където се формират клириците на Българската православна църква (БПЦ). Показателен е случаят с лекциите на професор Иван Снегаров, четеши в университета през 30-те години и публикувани в три тома през 1944-1946 г. Иначе известният с научната си добросъвестност и обективност църковен историк този път е изневерил на самия себе си, като в раздела за историята на БПЦ

не е направил и най-безъл намек за готите и Вулфил. За сметка на това готите ариани са споменати в раздела за историята на Цариградската патриаршия, а Вулфил и неговият превод на Библията – в параграфа за разпространението на християнството в Южна Русия! (13)

Тази резервираност на българските православни църковници спрямо Вулфил и готите евда ли е имала друга мотивация, освен може би опасението да не би зората на християнството по българските земи да се компрометира с арианската ерес, след като неговата история и без това е наповарена с богомилството от Средновековието и филетизма от епохата на Възраждането.

На това равнище по отношение на готската проблематика българската хуманистичка дочака установяването на комунистическия режим през 1944 г. Насаждането на большевиската идеология в най-догматичната форма на сталинизма коренно преобразява всички клонове на научното познание, особено хуманистиката. Готският проблем обаче тогава заема толкова нищожно място в нейния обширен периметър, че не може да бъде забелязан от бдителните цензори. Тази маргиналност и незабележимост се оказва щастливо предимство в онези страшни дни. Поне досега не са известни документи, които да подсказват и най-малък намек за целенасочено противодействие срещу изучаването на готския проблем, както това става с други научни проблеми или с цели клонове на науката. Общата идеологизация на научното познание и репресии на политическа основа срещу някои от учениците, докосвали се в миналото до готската тематика, обаче довеждат до постепенно отмирание и на малкия интерес към нея, заварен на 9 септември 1944 г.

Като пръв сред набедените за хитлерофашистки агенти и германофили български учени съвсем закономерно попада проф. Константин Гълъбов, най-изтъкнатият германист по онова време в страната. В една справка за академичния състав на Историко-филологическия факултет при Софийския университет той е характеризиран по следния смразяващ начин: „Проф. К. Гълъбов (германска филология) – непоправим реакционер в преподаване и научноизследователска работа, открито демонстрира нежеланието си да се преустрои, бори се открито срещу прогресивната наука, има антипедагогично сърдънце към студентите, върши при различни случаи по-дребни или по-значителни политически демонстрации срещу правителството, крепи реакционното студенство в специалността“ (14). Доста доноси са изписани и срещу Иван Велков, обвинен обаче не заради готските находки в Садовец, а за големите хонорари, които според неговите зложелатели получавал от Германския археологически институт (15). Въпреки това Ив. Велков, К. Гълъбов или други техни колеги понякогаpak се осмеляват да се докоснат до готската проблематика.

Иван Велков никога не се отказа от своята теза за готския характер на укрепените селища при Садовец, както личи от неговите следдеветосептемврийски публикации и особено от статията му „Градища. Опит за систематизиране и датиране на укрепените селища в българските земи“, публикувана през 1950 г. в Годишника на Пловдивския археологически музей (16). Само година-две по-късно в Годишника на Филологическия факултет на Софийския университет се появява обширната студия на професор Борис Геров „Романизът между Дунава и Балкана до Константин Велики“, в която авторът изследва промените в етническия и езиковия облик на региона, настъпили поради проникването на разноплеменни елементи, на първо място сред които той поставя готите (17). През 1953 г. проф. Константин Гъльбов преиздава своята готска граматика, макар в доста съкратен циклостилен вариант с ограничения тираж от 300 екземпляра (18). През втората половина на 50-те се появяват и първите томове от поредиците Гръцки и Латински извори за българската история, които включват най-важните извадки от късноантичните автори за събитията на Балканите през IV-VI в. (19)

Най-много по въпроса за готското присъствие по българските земи в онези години е написал Велизар Велков, син на Иван Велков. През 1959 г., само година след смъртта на баща си, той публикува монографията „Градът в Тракия и Дакия през Късната античност“, в която изследва политическите и етническите промени в тези земи след IV в. и покрай другите проблеми подробно проследява хронологията на готските нахлувания и колонизации, неколократно поименно споменава Вулфил, Аларих и Теодерих, и потвърждава с писмени и археологически източници готското присъствие между Дунав и Стара планина до края на VI в. (20) Може да се каже, че това е кулминацията, която българската хуманистаристика и специално историческата наука отбелязва по отношение на готската тема. Веднага след това обаче настъпва истински срив, който за две десетилетия покрива Вулфил и неговите съплеменници с гробовно мълчание.

Тонът е даден още с появата на първата „академична“ История на България (в 2 тома) през 1954 г. Периодът на Късната античност е разработен от Димитър Петров Димитров, ръководител на катедрата по археология в Софийския университет, но така, че готите почти напълно изчезват сред анонимните варварски нахлувания, Аларих е споменат само в едно изречение, а за Вулфил и Теодерих няма нито дума (21). Същият текст на същия автор абсолютно дословно се повтаря в тритомната История на България от 1964 г., която при това минава за „преработено и допълнено“ издание на предишното (22). По това време други двама археолози – Димитър Илиев Димитров от Варненския археологически музей, и Стамен Михайлов от Археологическия институт в София – оспорват в пуб-

ликациите си етническата атрибуция на фибуите, които Иван Велков и европейската наука приемат за готски или изобщо за старогермански (23).

Има основания да се предполага, че мълчанието по въпроса за готите не се дължи на някаква политическа поръчка, а е пряк, макар и не целенасочен резултат от борбата между две противоположни концепции в българската историческа наука по отношение на прехода от Античността към Средновековието. Една част от учените отстояват тезата за континуитета, за прямата историческа приемственост между две епохи по българските земи. Техните опоненти, напротив, поддържат мнението, че българската държава започва историјата си на чисто, без никаква връзка с античната култура, върху територия, която по техните представи е тотално обезлюдена и едва ли не етнически стерилна до извънето на славяните и прабългарите. Известен компромис между двете взаимоизключващи се концепции е постигнат само за траките, които са включени като трети етнокултурен елемент в създаването на българската държава. За сметка на това готите напълно изчезват от полезрението на българските историци.

Частична реабилитация за готите настъпва, когато през 1979 г. се появи първият том от многотомната история на България. Тъй като в него преобладават авторите, поддържащи съвпадението за континуитета, на Късната античност по българските земи е отделено обширно място, готите получават подобаващо внимание и дори Вулфил е споменат на два пъти. Като концепция, съдържание и обем написаното за готите тук е сходно с мястото им в монографията на Велизар Велков от 1959 г., което не е чудно, тъй като именно той е един от съавторите на раздела (24).

През 1986 г. източногерманският българист Норберт Рандов публикува кратка статия от 2-3 страници, в която прави интересни паралели между делото на готския епископ Вулфил от IV в. и славянските равноапостоли Кирил и Методий от IX в. Същата статия авторът публикува в края на предходната година във в. „Антени“ (25).

През 1989 г. проф. Велизар Велков също публикува кратко научно съобщение в издание на Източногерманската академия на науките, посветено на епископ Вулфил и мизийските готи. В малко по-разширен вариант същата статия е публикувана през 1995 г. и в юбилеен научен сборник в България (26).

В края на 80-те археологката Анна Хараламбиеva от Варна потвърди с няколко статии готския произход на различни типове късноантични фибули, срещани по българските земи, както в навечерието и малко след Втората световна война твърдеше и Иван Велков. В следващите години подобни изследвания публикуваха и други нейни колеги (27).

Няколко страници за готското присъствие по българските земи през IV-VI в. отдели през 1999 г. проф. Васил Гюзелев

в първия том на новата тритомна история на България. Авторът обръща внимание на дейността на епископ Вулфиле като християнски мисионер и преводач на Библията (28).

За първи път присъствието на готите по българските земи и дейността на епископ Вулфиле намериха място като самостоятелен научен проблем с изключителна стойност в последицата публикации по страниците на в. „Литературен форум“ в началото на 2002 г., инициирана по идея на Балканската медийна академия в София. С общо осем статии участниците в интердисциплинарния експ – академик Росен Милев, архимандрит професор Георги Елдъров, професор Емилия Стайчева и старши научен сътрудник Светозар Елдъров – не само насочиха вниманието към историческите, богословските и филологическите аспекти на проблема, но и го поставиха в контекста на европейското културно наследство и интеграция (29).

1. Касъров, Л. Енциклопедически речник. Т. 3. Пловдив, 1907, с. 2665.
2. Младенов, С. Старите германски елементи в славянските езици. С., 1908, 52 стр; Същият. Старите германски елементи в славянските езици. – Сборник народни умотворения, наука и култура. Т. VII (XXV). С., 1910, 155 стр.
3. Гълъбов, К. Готска граматика. С., 1939, 275 стр.
4. Tackenberg. Germanische Funde in Bulgarien. – Известия на Българския археологически институт. 5, 1928/1.
5. Велков, И. Разкопките при Садовец. Готски поселения по долината на р. Вит. – Училищен преглед, 1937, X 4, с. 481-495.
6. Радонов, З. Връзки между български и германски учени и музеи (1878-1944 г.) – Във: Българо-германски отношения и връзки. Изследвания и материали. Т. 2. С., 1979, с. 318-319.
7. Велков, И. Разкопките при Садовец. – Училищен преглед, 1937, X 4, с. 481-495; Velkov, I. Eine Gotenfestung bei Sadowetz, Nordbulgarien. – Germania, XIX, 1935, p. 149-158; Velkov, I. Eine Gotenfestung bei Sadowetz. – Das Bild, 1937, Hf. 3, pp. 65-69.
8. Дечев, Д. Източногерманският произход на българското народностно име. – Годишник на Софийския университет. Историко-филологически факултет. Кн. XXII. 11. С., 1926, с. 3-25.
9. Ценов, Г. Произходът на българите и началото на българската държава и българската църква. С., 1910, 472 стр. (фототипно издание, С., 2002).
10. Так там, с. 318.
11. Бешевлиев, В. Йорданес (превод). – Българска историческа библиотека, 1932-1933, X 2, с. 111-115; Същият. Гръцки и латински извори за историята на България. Йорданес. – Прометей, 1937-1938, X 5-6, с. 35-38; Данов, Х. Гръцки и латински извори за историята на нашите земи. Сведенията на Амиан Марцелин. – Прометей, 1942-1943, X 3-4, с. 103-107; X 5-6, с. 140-144.
12. Стоянов, К. Произходът на християнството в Дунавските провинции. – Духовна култура, 1925, X 24-25, с. 43-52; Шивачев, А. Исторически свидетелства за най-стари следи на християнството в Балканския полуостров и у българите при цар Бориса. – Духовна култура, 1926, X 28-29, с. 77-99; Шивачев, А. Християнството на Балканския полуостров. Поява и разпространение през първите пет века и в България до св. Цар Бориса (принос към най-старата история на християнската църква в Балканския полуостров). С., 1929;

Снегаров, И. Християнството в България преди покръстването на княз Борис (865 г.). – Годишник на Духовната академия „Св. Климент Охридски“. Т. V (XXXI). С., 1925, с. 195-220.

13. Снегаров, И. Кратка история на съвременните православни църкви (Българска, Руска и Сръбска). Т. II. С., 1946, с. 95.
14. Съдът над историците. Българската историческа наука. Документи и дискусии 1944-1950. Т. 1. С., 1995, с. 447.
15. НА-БАН, ф. 83, оп. 1, а. е. 38, л. 8-12, 18-22.
16. Велков, И. Градища. Опит за систематизиране на християнските селища в българските земи. – Годишник на Народния археологически музей Пловдив. Т. II. Пловдив, 1950, с. 157-180.
17. Геров, Б. Романизът между Дунава и Балкана от Хадриан до Константин Велики. Част II. – Годишник на Софийския университет. Филологически факултет. Т. XLVII, 1950/51-1951/52. с. 17-124.
18. Гълъбов, К. Увод в изучаването на готски, старовисоконемски, средновисоконемски и ранновисоконемски. С., 1953, 343 стр.
19. Гръцки извори за българската история. Т. 1. С., 1954, 240 стр.; Латински извори за българската история. Т. 1. С., 1958, 454 стр.
20. Велков, В. Градът в Тракия и Дакия през Късната античност (IV-VI в.). Проучвания и материали. С. 1959, 281 стр.
21. История на България. Т. I. С., 1954, с. 40-41.
22. История на България (Второ преработено издание в три тома). Т. I. С., 1964, с. 39.
23. Димитров, Д. Ранносредновековни фибули във Варненския музей. – Известия на Варненското археологическо дружество. 1961, кн. 12, с. 57-60; Михайлов, С. Ранносредновековни фибули в България. – Известия на Археологическия институт. Т. XXIV. С., 1961, с. 37-60.
24. История на България. Т. I. С., 1979, с. 337-417.
25. Рандов, Н. Един германски паралел на Кирило-Методиевото дело. – Във: Българистика и българисти. С., 1986, с. 14-86.
26. Velkov, V. Der Wohnsitz der Goti minores (Der Wulfila-goten) in Moesien. – Stidia in honorem Georgii Mihailov. Sofia, 1995, pp. 491-496.
27. Хараламбиева, А. Две готски фибули от Марцианопол. – Известия на Народния музей във Варна (ИНМВ). 1988, Т. 24 (39), с. 74-78; Същата. Два типа късноантични фибули във Варненския музей. – ИНМВ. 1989. Т. 25 (40), с. 29-41; Същата. Две готски фибули от западния некропол на Одесос. – ИНМВ. Т. 28 (43), с. 137-143. Vagalinski, L., Atanassov, G., Dimitrov, D. Eagle-Head Buckles from Bulgaria (6-th – 7-th centuries). – Archaeologia Bulgarica, 2000, N 3, pp. 78-91.
28. Гюзелев, В., И. Божилов. История на средновековна България. С., 1999, с. 14-19.
29. Милев, Р. Родина сме на две азбуки. Вулфиле, готите и европейската ни идентичност. – Литературен форум, X 8 (492), 26 февруари – 4 март; Елдъров, Г. Вулфиле (311-383). Пограничният просветител. – X 9, 5 март – 11 март; X 10, 12 март – 18 март; Стайчева, Е. Още веднъж за Вулфиле и неговия превод на Библията. – X 12, 26 март – 1 април; Елдъров, С. Готската следа. – X 13, 2 април – 8 април; Същият. Визитката на готите. – X 14, 9 април – 15 април; Милев, Р. За германските ни културно-исторически корени. Панорамен обзор и някои допълнения. – X 16, 23 април – 29 април; Същият. Аларих – вестготски крал и европеец по дух. Теодерих Велики (453-526 г.). – ЛФ, X 17, 30 април – 6 май 2002.

Program Guidelines of the Goths' Project (2002-2011)

1. Complex research and systematization of the Goths' and other Old-German cultural and historical heritage in Bulgaria, with the common efforts of Bulgarian and foreign archaeologists, historians, linguists, ethnologists, theologians, etc.
2. Preparation of a list of Goths' and other Old-German monuments in Bulgaria; inclusion of the most significant among them (especially the capital of Theoderic the Great, Novae) in the UNESCO List of World Natural and Cultural Heritage.
3. Preparation of a strategy for the preservation and modern use of Old-German monuments in Bulgaria, including the development of cultural and eco tourism.
4. Development and practical implementation of an image strategy for the international presentation of Bulgaria as one of the cradles of Old-German and Early-European culture, at the same time avoiding the exaggeration of historical facts.
5. Organization of practical archaeological work (expeditions/excavations, workshops, scientific publications, etc.) in relation to the additional, thorough study and preservation of corresponding monuments.
6. Development, together with the UNESCO, the Council of Europe, the European Institute of Cultural Routs in Luxembourg and other international institutions, of a cultural route and corresponding tourist programs called „The Route of the Goths across Europe“. Development of a trilateral project entitled „Theoderic the Great and Europe. Novae-Ravenna-Uppsala“.
7. Organization of national and international meetings, symposia, training courses for young professionals, forums for scientific exchange and PR campaigns in relation to the studying and promotion of Old-German cultural and historical heritage in Bulgaria, on the Balkans, in Europe and the world.
8. Presentation of the Goths' project on the Internet, through the publication of books and information materials, and the corresponding film and media programs.
9. Stimulation and support for the work of linguists, historians, literature and media researchers, theologists, ethnologists, and others, studying Goths'/Old-German language, mode of life, culture, and their modern projections, in the national and international context.
10. Establishment and development of an International Center for Goths' and Early-European Research in Sofia, which will integrate and coordinate the above activities in the inter-discipline and trans-national context.

Rossen Milev / Valentin Hristov

professor, doctor of historical sciences, head	professor, доктор на историческите науки, главен
Rossen Milev ктзор на Института за археологически исто-	ктзор на Института за археологически исто-
Introduction. The Old-German Cultural and Historical Heritage in Bulgarian Lands	Introduction. The Old-German Cultural and Historical Heritage in Bulgarian Lands
The Goths, Bulgarian Ethnogenesis and our European Identity	The Goths, Bulgarian Ethnogenesis and our European Identity
Wulfila (Uphilas), Alaric the First, Theodoric the Great- Builders of Europe	Wulfila (Uphilas), Alaric the First, Theodoric the Great- Builders of Europe
Herwig Wolfram	Herwig Wolfram
Die Goten auf dem Territorium des heutigen Bulgarien (German version)	Die Goten auf dem Territorium des heutigen Bulgarien (German version)
Herwig Wolfram	Herwig Wolfram
The Goths on the Territory of Present Day Bulgaria (Bulgarian version)	The Goths on the Territory of Present Day Bulgaria (Bulgarian version)
Svetlozar Eldarov	Svetlozar Eldarov
Goths and Wulfila (Uphilas) in the Bulgarian Humanitarian Science	Goths and Wulfila (Uphilas) in the Bulgarian Humanitarian Science
The Gothic Connection and Their Calling Card	The Gothic Connection and Their Calling Card
Georgi Eldarov	Georgi Eldarov
Bishop Wulfila (Uphilas)(311-383) – the Transborder Enlightener	Bishop Wulfila (Uphilas)(311-383) – the Transborder Enlightener
Emilia Staicheva	Emilia Staicheva
On Wulfila (Uphilas) and His Translation of the Bible	On Wulfila (Uphilas) and His Translation of the Bible
Emilia Dencheva	Emilia Dencheva
Towards a New Reading and Evaluation of the Gothic Translation of the Bible by Wulfila (Uphilas)	Towards a New Reading and Evaluation of the Gothic Translation of the Bible by Wulfila (Uphilas)
Boris Parashkevov	Boris Parashkevov
Gothic language elements in European, Slavonic and Balkan aspects	Gothic language elements in European, Slavonic and Balkan aspects
Evgenia Gencheva	Evgenia Gencheva
The Goths Heritage in Novae	The Goths Heritage in Novae
Dochka Aladzhova	Dochka Aladzhova
Coin Production of the Ostrogoths	Coin Production of the Ostrogoths
Mina Bospachieva	Mina Bospachieva
The Goths and Philippopolis	The Goths and Philippopolis
Vassilka Gerassimova	Vassilka Gerassimova
The Goths and Philippopolis in the Second Half of the 5th century	The Goths and Philippopolis in the Second Half of the 5th century
Alexander Stanev	Alexander Stanev
East-Germanic Finds from the Epoch of the Ostrogoths Presence on the Balkans	East-Germanic Finds from the Epoch of the Ostrogoths Presence on the Balkans
Boyan Dumanov	Boyan Dumanov
“Foreign” Elements in the East-Germanic finds in Thrace and Dacia	“Foreign” Elements in the East-Germanic finds in Thrace and Dacia
Theodora Kovacheva	Theodora Kovacheva
The Gothic Archeological Heritage in the Region of Pleven	The Gothic Archeological Heritage in the Region of Pleven
Katya Trendafilova/Methodi Daskalov	Katya Trendafilova/Methodi Daskalov
A Necropolis of the Epoch of the Goth’s Presence in the Bulgarian Lands in the locality of Izvor	A Necropolis of the Epoch of the Goth’s Presence in the Bulgarian Lands in the locality of Izvor
Valentin Hristov	Valentin Hristov
Afterword.	Afterword.
A Project with European Dimensions, a Project of the Future	A Project with European Dimensions, a Project of the Future
Chronology of Events:	Chronology of Events:
A Millenium of Old-German Presence on the Territory of Present Day Bulgaria	A Millenium of Old-German Presence on the Territory of Present Day Bulgaria
(1st century BC-9th century AD) (Bulgarian version)	(1st century BC-9th century AD) (Bulgarian version)
A Millenium of Old-German Presence on the Territory of Present Day Bulgaria	A Millenium of Old-German Presence on the Territory of Present Day Bulgaria
(1st century BC-9th century AD) (English version)	(1st century BC-9th century AD) (English version)
Program Guidelines of the Goths Project (2002-2011) (Bulgarian version)	Program Guidelines of the Goths Project (2002-2011) (Bulgarian version)
Program Guidelines of the Goths Project (2002-2011) (English version)	Program Guidelines of the Goths Project (2002-2011) (English version)
Innovative Parameters of the Goths Project – for Bulgaria and for Europe	Innovative Parameters of the Goths Project – for Bulgaria and for Europe
The German Historical Magazine of Deutsche	The German Historical Magazine of Deutsche
Geschichte about the March of the Goths to Rom from Bulgarian Lands	Geschichte about the March of the Goths to Rom from Bulgarian Lands
Biographical Data about the Authors	Biographical Data about the Authors
Contents (Bulgarian)	Contents (Bulgarian)
Contents (English)	Contents (English)

CONTENTS

Rossen Milev

Introduction.	1
The Gothic Cultural and Historical Heritage.	2
The Goths, Bulgarian Ethnogenesis and our European Roots.	3
Wulfila (Ulfila), King of the Goths.	4
Herwig Wolfram.	5
Die Goten auf dem Territorium des heutigen Bulgarien.	6
Georgi Eldarov.	7
Emilia Staicheva.	8
Boris Parashkevov.	9
Eugenya Geacheva.	10
Dochka Aladzhova.	11
Vassilka Gerasimova.	12
Alexander Stanev.	13
Boyan Dumanov.	14
Theodora Kovacheva.	15
Karya Treodaflova/Methodi Daskalov.	16
Valentin Hristov.	17
Afterword.	18
A Project with European Dimensions, a Program with Bulgarian Roots.	19
Chronology of Events.	20
A Millennium of Old-German Presence on the Territory (1st century BC-9th century AD) (Bulgarian version).	21
A Millennium of Old-German Presence on the Territory (1st century BC-9th century AD) (English version).	22
Program Guidelines of the Goths Project (2003-2005).	23
Program Guidelines of the Goths Project (2006-2008).	24
The German Historical Magazine of Deutsche Geschichte about the March of the Goths to Rome from Bulgarian Lands.	25
Biographical Data about the Authors.	26
Contents (Bulgarian).	27
Contents (English).	28
Първо издание, българска	29
© БАЛКАНМЕДИА, София 2003	30
Съставител <i>Akag. g-r Росен Милев</i>	31
Редактори <i>g-r Валентин Христов,</i>	32
<i>Павлина Парашкевова</i>	33
Худ. концепция <i>Akag. g-r Росен Милев</i>	34
Коректор <i>Росица Николова</i>	35
Препечат <i>FATUM</i>	36
Печат <i>MARI-90</i>	37
Опечатано в България	38
Изданието е осъществено с подкрепата на	39
Посолството на Кралство Норвегия в София	40
Die Goten und die altgermanische Kultur –	41
historische Präsenz in den bulgarischen Landen	42
Erste Ausgabe, Bulgarien	43
© BALKANMEDIA, Sofia 2003	44
www.balkanmediaacademy.bg	45
Herausgeber: <i>Acad. Dr. Rossen Milev</i>	46
Redaktion: <i>Dr. Valentin Hristov</i>	47
<i>Pavlina Parashkevova</i>	48
Design conception: <i>Acad. Dr. Rossen Milev</i>	49
Sprachredaktion: <i>Rossiza Nikolova</i>	50
Vordruck: <i>FATUM</i>	51
Druck: <i>MARI-90</i>	52
Printed in Bulgaria	53
With the support of the	54
Royal Norwegian Embassy, Sofia	55
Innovative Parameters of the Goths Project.	56
The German Historical Magazine of Deutsche Geschichte	57
Geschichte about the March of the Goths to Rome from Bulgarian Lands	58
Biographical Data about the Authors.	59
Contents (Bulgarian).	60
Contents (English).	61
ISSN 0861-5047	62

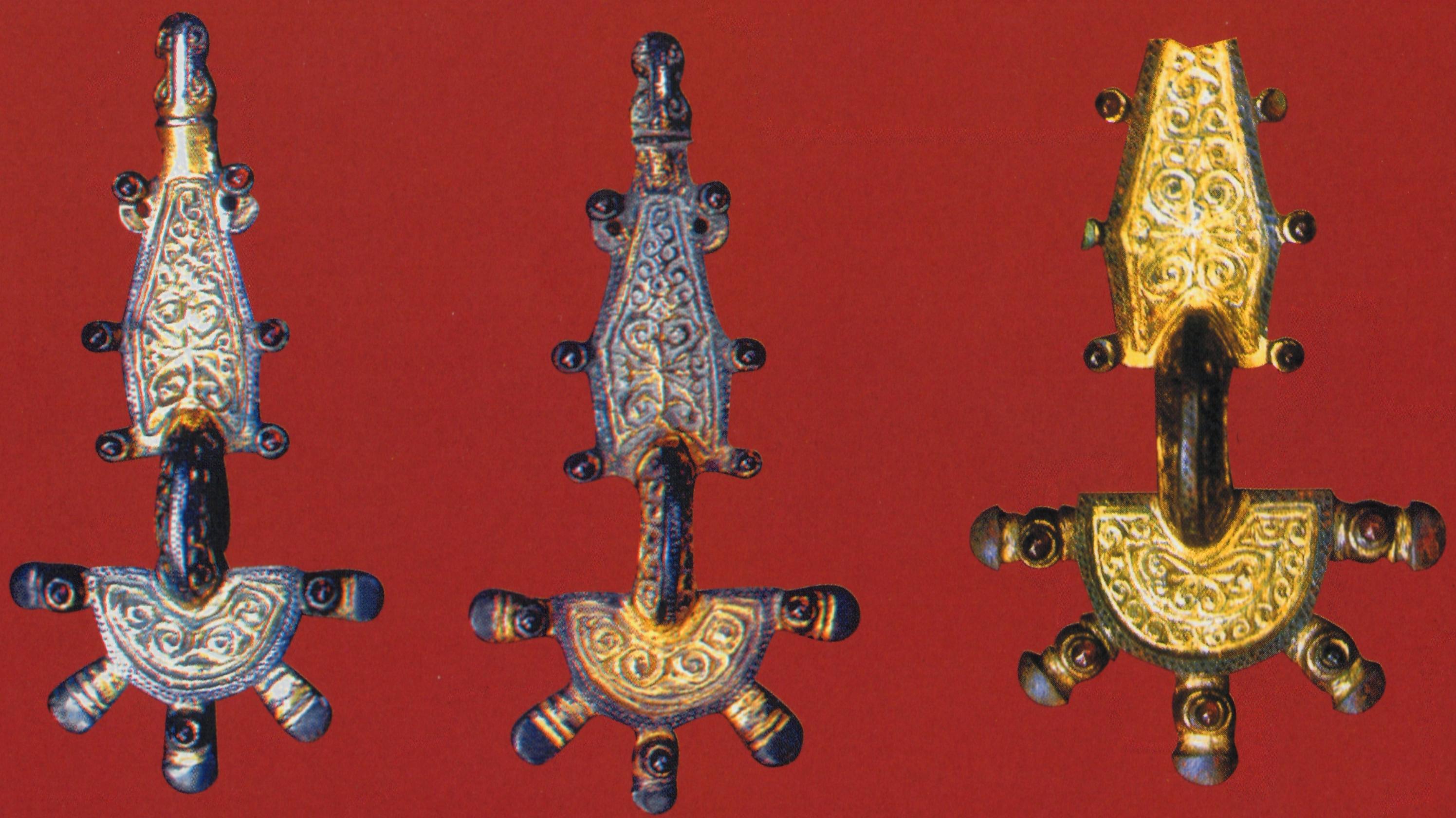
Т.нар. „Готски прислужник“ –
стенопис в късноантичната
Силистренска гробница (IV в.)

*Сива кана, Некропол от м. Кайлъка – гр. Плевен,
Период на готските нашествия и поселения (IV-VI в.)*

*Съдове – сив със щемпелувана украса и бежав, с. Писарово, Плевенско
Период на готските нашествия и поселения (IV-VI в.)*

Остготски фибули от Плевенския край, (V-VI в.)

Мозайка в базиликата, издигната по време на
остготското господство в късноантичния град
Теурния (V-VI в.), обл. Каринтия, дн. Австрия

Крал Балтазар поднася дарове на Бога. Мозайка в
базиликата Св. Аполинер Нуово в Равена (V в.)

Ктиторски надпис, свързан с пълководеца Базилиск. Мозайка
в т. нар. „Малка базилика“ във Филипопол, дн. Пловдив (V-VI в.)

Готските походи и поселения в Европа
Карта на Хервиг Волфрам

Мозайка от Баптистерия (мястото за кръщаване) в
т. нар. „Малка базилика“ във Филипопол, дн. Пловдив (V-VI в.)

*Гробницата на Теодерих Велики
в гр. Равена, Италия*

Останки от двореца на Теодерих Велики в Нове, гр. Свищов

*Codex argenteus – Библия от времето на Теодерих Велики,
съхранявана в гр. Упсала, Швеция*

Св. Петър – мозайка в храма на арианите в Равена (VI в.)

Ариани на път – ранновизантийски ръкопис (V в.)

Стомна, покрита с масленозелена глеч, некропол от м. Кайлъка, гр. Плевен (IV-VI в.)

Вестготска фибула от Пиринейския полуостров (VII в.)

ZDF

STURM ÜBER EUROPA

TLS
THE TIMES LITERARY SUPPLEMENT

MARCH 15 2002 №5163 UK £2.40 USA \$4.00

European history
Who were the Goths?
R. I. Moore

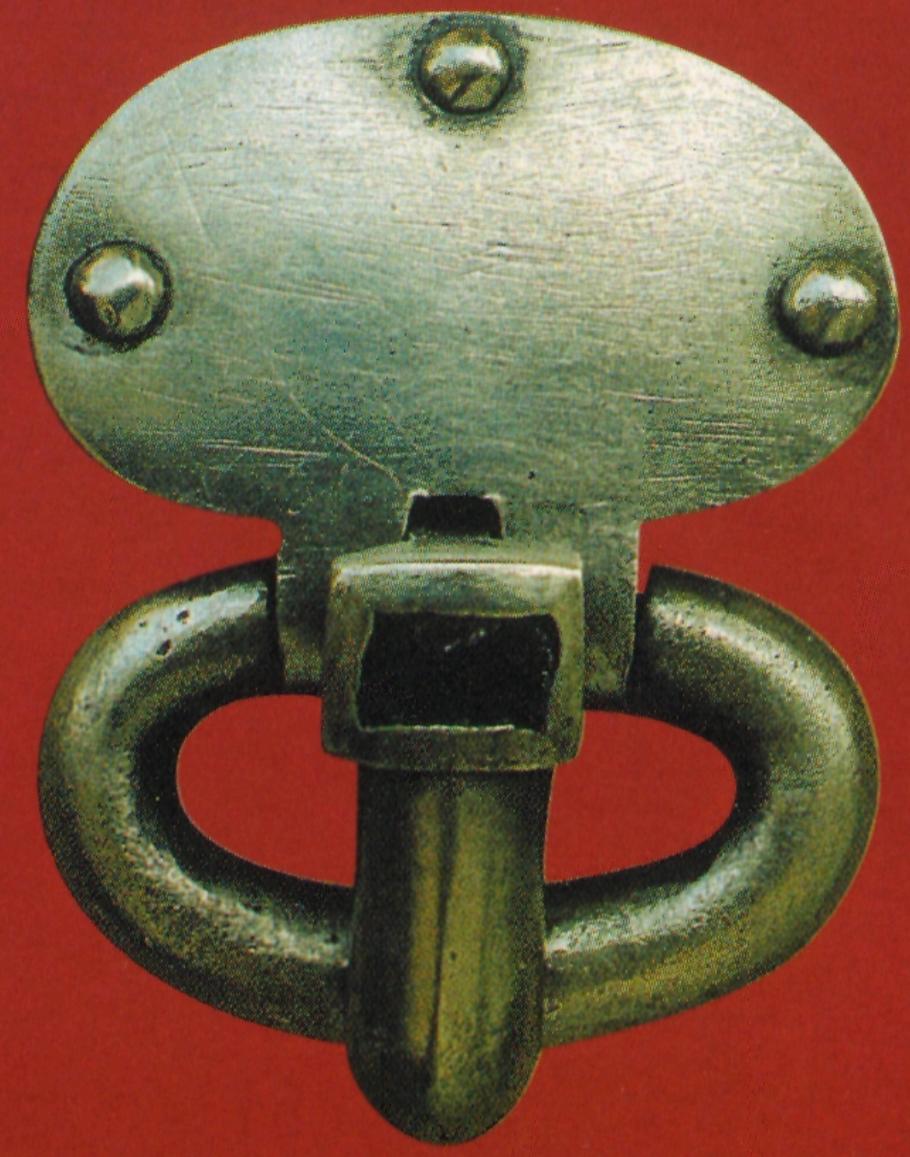
How Europe
became bourgeois
T. J. Reed

The little Emperor:
James F. McMillan
on Napoleon III

Could Stolypin
have saved Russia?
John Keep

На 10.03.2002 г. Германската обществена телевизия ZDF започна излъчването на четирисерийна документална поредица за походите и преселенията на готите и други германски племена из цяла Европа.

Британското седмично издание The Times Literary Supplement (TLS) публикува в броя си от 15.03.2002 г. обширен материал под наслов „Кои бяха готите?“, който представи новата необходимост и тенденция за обхватно изследване на готското минало на Европа. Още на 19.01.2002 г. беше стартиран Готският проект на Балканската медийна академия, а на 26.02.2002 г. Р. Милев публикува първата си студия за готите във в. „Литературен форум“. Така на практика новото, медийно тематизиране на готските приноси в европейското развитие започна в България.

*Найдени от некропола в местността Извор, Брезнишко
Период на готските нашествия и поселения, V-VI в.*

Храм на арианите в Равена (VIв.)